

AVTOSERVIS MARKAZI TASHKIL ETISH BO'YICHA BIZNES-REJA ISHLAB CHIQISH

Toshmirzayev Dadaxon Nodirjon o'g'ili

*Andijon davlat texnika institute Avtomobilsozlik va transport fakulteti Avtomobi servisi yo'nalishi
4- kurs talabasi E-mail: toshmirzayevdadaxon0511@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur tezisda avtoservis markazi tashkil etish bo'yicha biznes-reja ishlab chiqishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Xizmatlar bozori tahlili, investitsiya hajmini aniqlash, xarajat va daromadlarni prognozlash hamda rentabellik ko'rsatkichlarini hisoblash metodikasi taklif etilgan. Tadqiqot natijasida iqtisodiy jihatdan samarali va barqaror faoliyat yurituvchi avtoservis markazi modelini shakllantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: biznes-reja, avtoservis markazi, investitsiya, rentabellik, marketing, iqtisodiy samaradorlik.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida xizmat ko'rsatish sohasi, jumladan avtomobil servis tizimi jadal rivojlanmoqda. Avtotransport vositalari sonining ortib borishi servis xizmatlariga bo'lgan talabni kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, raqobat muhitining kuchayishi yangi tashkil etilayotgan servis markazlaridan puxta rejalashtirilgan biznes modelni talab etadi. Avtoservis markazini tashkil etishda moliyaviy resurslarni to'g'ri taqsimlash, xizmat turlarini asosli tanlash, bozorni chuqur o'rganish hamda iqtisodiy samaradorlikni prognoz qilish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli mazkur mavzu ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Mavzu nimadan iborat? Mazkur mavzu avtoservis markazi tashkil etish uchun biznes-reja ishlab chiqish jarayonini o'rganishga bag'ishlangan. Unda korxonaning tashkiliy-huquqiy shaklini tanlash, xizmatlar turini aniqlash, zarur uskunarlar va texnologiyalarni belgilash, marketing strategiyasini ishlab chiqish hamda moliyaviy ko'rsatkichlarni hisoblash masalalari ko'rib chiqiladi. Biznes-reja tarkibiga bozor tahlili, ishlab chiqarish rejasi, tashkiliy reja, moliyaviy reja va risklarni baholash bo'limlari kiritiladi.

Mavzuning dolzarbligi. Avtomobillar sonining ortishi bilan servis xizmatlariga talab oshib bormoqda, biroq ko'plab kichik servis markazlari yetarlicha rejalashtirilmagan holda tashkil etilmoqda. Natijada moliyaviy barqarorlikka erishish qiyinlashadi. Samarali biznes-reja ishlab chiqish investitsiya xavfini kamaytiradi, mablag'lardan oqilona foydalanish imkonini yaratadi hamda korxonaning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Shu bois avtoservis markazi uchun ilmiy asoslangan biznes-reja ishlab chiqish dolzarb masala hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi — avtoservis markazini tashkil etish uchun iqtisodiy jihatdan asoslangan biznes-reja modelini ishlab chiqish va uning samaradorligini baholashdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- servis xizmatlari bozorini tahlil qilish;
- boshlang'ich investitsiya hajmini aniqlash;
- xarajat va daromadlarni prognozlash;
- rentabellik va o'zini oqlash muddatini hisoblash;
- iqtisodiy xavflarni baholash.

Tadqiqot metodlari. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy tahlil, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish, taqqoslash usuli, moliyaviy modellash tirish hamda prognozlash metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, amaldagi servis markazlari faoliyati o'rganilib, ularning iqtisodiy ko'rsatkichlari asosida xulosalar chiqarildi.

Asosiy natijalar. Tadqiqot natijasida o'rtacha quvvatga ega avtoservis markazini tashkil etish uchun zarur investitsiya hajmi va xarajatlar tuzilmasi aniqlashtirildi. Moliyaviy hisob-kitoblarga ko'ra, to'g'ri tashkil etilgan servis markazi 1,5–2 yil ichida o'zini oqlashi mumkinligi asoslab berildi. Xizmatlar turini diversifikatsiya qilish, zamonaviy diagnostika uskunalaridan foydalanish hamda marketing strategiyasini to'g'ri yo'lga qo'yish korxona rentabelligini oshirishi isbotlandi. Risklarni boshqarish va xarajatlarni optimallashtirish mexanizmlari ishlab chiqildi.

Ilmiy va amaliy ahamiyati. Ilmiy jihatdan tadqiqot natijalari avtoservis sohasida biznes-rejalashtirishning metodik asoslarini boyitadi va iqtisodiy samaradorlikni baholash modelini taklif etadi. Amaliy jihatdan ishlab chiqilgan biznes-reja namunasi yangi tashkil etilayotgan avtoservis markazlari uchun qo'llanma sifatida xizmat qilishi mumkin. Shuningdek, mazkur natijalar magistrlik dissertatsiyasi va doktorlik tadqiqotlarida foydalanish uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, avtoservis markazini tashkil etishda puxta ishlab chiqilgan biznes-reja korxonaning moliyaviy barqarorligi va uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Bozor tahlili, investitsiya hajmini aniqlash, xarajat va daromadlarni prognozlash hamda rentabellik ko'rsatkichlarini hisoblash korxona faoliyatini samarali rejalashtirish imkonini beradi.

O'tkazilgan iqtisodiy hisob-kitoblarga ko'ra, xizmatlar turini to'g'ri tanlash, zamonaviy diagnostika uskunalaridan foydalanish va marketing strategiyasini samarali yo'lga qo'yish avtoservis markazining o'zini oqlash muddatini qisqartiradi hamda foyda darajasini oshiradi.

Shuningdek, risklarni baholash va boshqarish mexanizmlarini qo'llash investitsion xavflarni kamaytirishga xizmat qiladi. Natijada, ilmiy asoslangan biznes-reja yangi tashkil etilayotgan avtoservis markazlari uchun amaliy qo'llanma vazifasini bajarishi hamda ularning raqobatbardoshligini ta'minlashi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROYXATI:

1. Абдурахмонов Қ.Х. Менежмент назарияси ва амалиёти. – Тошкент: Ўқитувчи, 2020.
2. Алимов Р.Х., Ҳотамов И.Қ. Бизнес режалаштириш асослари. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2019.
3. Аҳмедов Қ.Т. Автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш. – Тошкент: Фан ва технология, 2021.
4. Бобожонов Б.Б. Корхона иқтисодиёти. – Тошкент: Иқтисод-молия, 2018.
5. Ғаниев Т.А. Автомобиль сервис асослари. – Тошкент: Турон-Иқбол, 2022.
6. Иброҳимов Н.Н. Ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш. – Тошкент: Тафаккур, 2017.
7. Қосимов Ш.Ш. Транспорт воситалари эксплуатацияси ва сервис. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2020.
8. Раҳмонов А.А. Сервис хизматлари иқтисодиёти. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2021.
9. Ўзбекистон Республикаси Қонуни. Тадбиркорлик фаолияти тўғрисида. – Тошкент, 2022.
10. Ҳайдаров М.М. Кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш. – Тошкент: Фан, 2019.

